

**Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse
„Huvikoolide rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõppeks toetuste andmise tingimused ja
kord“ eelnõu juurde**

1. Sissejuhatus

Käesolev määrus kehtestatakse § 53¹ alusel.

Määrusega sätestab Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) oma valitsemisala eelarves olevate sihtotstarbeliste vahendite kasutamise tingimused ja korra huvikoolidele rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõppe toetamiseks.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üld- ja kutsehariduse keelepoliitika osakonna peaekspert Kaili Siimsen (tel 735 1303, kaili.siimsen@hm.ee), õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusloome valdkonna õigusnõunik Margit Kiin (tel 735 0199, margit.kiin@hm.ee) ja keelepoliitika osakonna juhataja Andero Adamson (tel 735 0225, andero.adamson@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 7 peatükist ja 22 paragrahvist.

Eelnõu esimeses peatükis kirjeldatakse toetuse andmise reguleerimis- ja kohaldamisala, toetuse eesmärki ning toetuse kasutamise järel oodatavaid tulemusi. Samuti loetletakse toetatavad tegevused.

Paragrahviga 1 kehtestatakse eelnõu reguleerimis- ja kohaldamisala.

Lõike 1 järgi kehtestatakse eelnõuga taotlusvoorst „Toetus huvikoolidele rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõppeks“ vahendite saamise ning vahendite kasutamise tingimused ja kord.

Lõike 2 järgi on toetuse andja Integratsiooni Sihtasutus, kes vastutab taotlusvooru väljakuulutamise ja koordineerimise eest ehk teavitab taotlejaid ja avalikkust toetuse saamise võimalusest, menetleb taotlust ja otsustab, kas taotlus rahuldada või mitte. Toetuse andja täpsem õiguste ja kohustuste loend on toodud seletuskirja § 23 ja § 24 sisukirjelduse juures.

Lõike 3 järgi tuleb määrusega reguleerimata küsimustele kohaldada haldusmenetluse seadust. Haldusmenetlusele tuleb kohaldada haldusmenetluse seaduse sätteid kooskõlas eelnõus sätestatud korra ja erisustega.

Paragrahviga 2 kehtestatakse toetuse andmise eesmärk ja oodatavad tulemused.

Lõike 1 põhjal on toetuse andmise eesmärk aidata kaasa eesti keelest erineva emakeelega laste ja noorte emakeele (edaspidi *rahvusvähemuste keele*) õppimisele ja säilitamisele ning oma rahva (kes kuulub rahvusvähemusse), kultuuri tundmisele.

Lõigetes 2 ja 3 kirjeldatakse toetuse andmise ja kasutamise oodatavaid tulemusi ning mõõdikuid.

Toetuse andmisega saavutatakse järgmised oodatavad tulemused: rahvusvähemuste kultuuripärandiga seotud traditsioonid on elujõulised, rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõpe on läbi viidud, lapsed ja noored on kaasatud rahvusvähemuste kultuuriseltside tegevustesse.

Toetuse tulemuslikkuse hindamiseks kasutatakse järgmisi mõõdikuid: rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõppe läbiviidud tundide arv ning rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõppes osalenud laste ja noorte arv.

Paragrahviga 3 kehtestatakse toetatavad tegevused ja toetuse kasutamise periood.

Lõike 1 järgi antakse toetust õppetegevustele, mis aitavad kaasa eesti keelest erineva emakeelega laste ja noorte emakeele või pärandkeele õppimisele ja säilitamisele ning oma rahvakultuuri tundmisele. Toetatavad õppetegevused on suunatud rahvusvähemuste keele ja kultuuri säilitamisele, tagades, et kultuuripärandiga seotud traditsioonid püsivad elujõulistena, ning et lapsed ja noored saavad oma kultuuriga tegeleda ja seda õppida. Toetuste kaudu soovitakse edendada rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõpet, kaasates noori kultuuriseltside tegevustesse ning luues soodsaid tingimusi nende keelelise ja kultuurilise identiteedi säilitamiseks.

Lõike 2-3 järgi ei anta toetust sihtkeelest erineva võõrkeele õppimiseks, kui see ei ole otseselt seotud rahvuskeele ehk pärandkeele õppimisega. See tähendab, et toetust saab taotleda üksnes sellistele õppeprogrammidele, mis on suunatud rahvusvähemuse keele ja kultuuri säilitamisele. Õppekavas peab olema selgelt määratletud sihtkeel, mis on antud rahvusvähemuse keel, ja toetust ei saa kasutada laiemaks võõrkeelte õppimiseks, mis ei aita kaasa rahvusvähemuse kultuuri ja keele hoidmisele. Seega on toetuse eesmärk toetada just rahvusvähemuse keele õppimist ja edendamist, mitte aga teiste võõrkeelte õpet või teistes võõrkeeltes õppimist, mis jääb sellest eesmärgist väljapoole.

Lõike 4 alusel toetatakse kulusid, mis on otseselt seotud tundide läbiviimisega. Käesoleva määruse kohaselt on taotlejale kehtestatud nõue läbi viia toetuse summa eest vähemalt 100 akadeemilist tundi õppetegevust. Kulu peab olema tekkinud õppetegevuse läbiviimise perioodil, kuid ei pea olema tasutud õppetegevuse toimumise perioodil. Kõik kulud peavad olema kooskõlas Eesti õigusaktideganing tõendatud algdokumentidega.

Lõikes 5 sätestatakse, et toetuse kasutamise periood on eelarveaasta – 1. jaanuar kuni 31. detsember. Olenemata toetuse eraldamise ajast võib toetuseks eraldatud summat kasutada tagasiulatuvalt alates 01.01.

Paragrahvi 4 sätestatakse, et taotlusvooru eelarve kinnitab haridus- ja teadusminister Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga.

Lõike 1 järgi kinnitab taotlusvooru eelarve haridus- ja teadusminister Haridus- ja teadusministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga.

Lõikes 2 kehtestatakse toetatavate tegevuste toetuste summad ning alampiir ja ülempiir.

Lõikega 3 sätestatakse, et toetuse andmisel võetakse arvesse toetuse andmise aastale eelneval aastal EHISes 1. oktoobri seisuga kinnitatud andmed õpilaste kohta. Lõige sätestab, et taotlejad peavad pidama arvestust oma huvikooli õpilaste kohta, märkides õpilased EHISesse. Toetuse andmisel arvestatakse toetuse andmise aastale eelnenud aastal EHISes 1. oktoobri seisuga kinnitatud õpilaste andmeid. Lõige tugineb EHISe põhimääruse § 30 lõikele 6, mille kohaselt peavad huvikoolide pidajad kinnitama andmete õigsust 1. oktoobri seisuga. Vastavalt EHISe põhimääruse paragrahvi 26 lõike 2 järgi huviharidust omandavate õpilaste kohta kantakse alamregistrisse § 26 lõike 2 punktides 1–3¹, 6, 10, 12, 17, 19 ja 21 nimetatud andmed. Lisaks peavad huvikoolide pidajad kinnitama õppurite andmete õigsust alamregistris iga aasta 1.-5. oktoobriks 1. oktoobri seisuga vastavalt EHISe põhimääruse paragrahvi 30 lõige 6 järgi.

Eelnõu teises peatükis kirjeldatakse nõuded taotlejale ja taotlusele ning sätestatakse toetuse taotlemise reeglid.

Paragrahvi 5 kehtestatakse nõuded taotlejale.

Lõikes 1 kehtestatakse subjektide ring, kellele toetus suunatud on. Lõike 1 kohaselt saab taotleja olla Eestis registreeritud juriidiline isik, ning kelle põhikirjajärgne tegevus on seotud rahvusvähemuste keele ja kultuuri säilitamise ja arendamisega. Taotlejal peab olema Eesti hariduse infosüsteemis (EHIS) registreeritud huvikool vastavalt erakooli seaduse §4 lõikele 2, mis sätestab, et huvikool loetakse asutatuks alates kooli ja esimese õppekava registreerimisest Eesti Hariduse Infosüsteemis. Huvikoolil peab olema kehtiv õppekava. Vastavalt EHISe põhimäärusele § 18 lõige 6 peavad EHISes olema registreeritud õppe- ja kasvatustegevusega

seotud töötajate (edaspidi *koolitaja*) isikuandmed, nagu isikukood, nimi, sugu, töökohaks oleva õppeasutuse andmed, ametikoht, õppekava, antavate tundide keel ning töötaja haridustase või läbitud õppekava, sealhulgas pedagoogiline haridus. Vastavalt EHISe põhimääruse paragrahvi 22 lõike 3 järgi huvihariduse omandamist ning läbimist võimaldavad õppeasutused kinnitavad õpetajate/pedagoogide andmete õigsust alamregistris iga kuu (välja arvatud juuli ja august) 5.–10. kuupäeval. Lisaks peavad huvikooli õpilased olema registreeritud EHISes. Vastavalt EHISe põhimääruse paragrahvi 24 lõike 1 järgi kantakse EHISe alamregistrisse andmed huviharidust omandavate õpilaste kohta.

Nende andmete alusel saab toetuse andja teostada kontrolli huvikooli õppekava ja koolitajate kohta.

Lõikes 2 kehtestatakse täpsustavad nõuded taotlejale. Nimetatud nõuete alusel tuvastatakse, kas taotlejal on olemas huvikooli õppetegevuste elluviimiseks vajalik võimekus.

Punktis 1 sätestatakse, et taotlejal ei tohi olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile. Kui taotlejal on maksu- ja maksevõlad, mis ei ole ajatatud, ei ole nimetatud nõue täidetud. Maksu- ja maksevõla puudumisega arvestamise eesmärk on toetada taotlejat, kellel ei ole riigi ees rahalist võlga.

Punkti 2 põhjal kontrollitakse, et taotleja suhtes ei ole välja kuulutatud pankrotti, ta ei ole likvideerimisel ega sundlõpetamisel. Juhul kui selgub vastupidine, eeldatakse, et puudub õppetegevuste elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus, samuti vajalik haldus- ja toimumissuutlikkus. Teavet pankroti, likvideerimise ja sundlõpetamise menetluse kohta saab äriregistrist, samuti väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Punktis 3 sätestatakse, et taotlejal ei tohi olla äriregistrile majandusaasta aruande esitamise võlga.

Punkti 4 põhjal ei tohi taotlejal olla ka aruande esitamise võlga ega muid täitmata kohustusi toetuse andja ees.

Lõige 3 sätestab selged ja mõõdetavad nõuded, mis peavad olema täidetud toetuse taotlemisel seoses huvikooli õppetegevusega. Need nõuded tagavad, et õppetegevus on eesmärgipärane, kvaliteetne ja toetab määrusega seatud eesmäärke.

Punktis 1 planeeritud õppetegevus peab olema kooskõlas EHISes registreeritud huvikooli õppekavaga ja kaasa aitama toetuse eesmärkide saavutamisele. See tähendab, et õppetegevus peab olema selgelt seotud huvikooli ametliku õppekavaga, mille alusel kool töötab. Näiteks kui õppekavas on antavate tundide maht kirjas, siis peab õppekavas olev tunnimahd kajastuma ka õppetegevuses. Lisaks peab tegevus toetama rahvuskultuuri säilitamist ja arendamist, mis on toetuse eesmärk.

Punktis 2 sätestatakse, et õpetatav rahvusvähemuste keel peab olema EHISes märgitud ka huvikooli õppekeeleks. Vastavalt huvihariduse seaduse paragrahvi 7 lõige 1 ja punkti 3 järgi sätestatakse huvikooli õppekeel põhimäärusega. Säte tagab, et huvikoolis ei õpetataks teisi keeli vaid ainult seda vähemusrahvuse keelt, mille õpetamiseks ja arendamiseks huvikool on loodud.

Punktis 3 on õppetegevuse mahuks kehtestatud vähemalt 100 akadeemilist tundi kalendriaastas. See tingimus tagab, et keele, kultuuri ja ajaloo õpetamine ei ole juhuslik ega pealiskaudne, vaid on põhjalik ja süsteemne. Maht on määratud selliselt, et õppijad saaksid piisava sügavusega teadmisi ning arendataks oskusi, mis toetavad rahvuskultuuri säilitamist.

Punktis 4 sätestatakse, et huvikooli tegevustes võivad osaleda 3–18aastased lapsed, kaasa arvatud 19aastased õpilased, kuni nad on lõpetanud keskhariduse omandamise õppeaasta. Selline vanusepiirang vastab haridusseadustiku põhimõtetele ning tagab, et toetus on suunatud just noortele, kelle haridus- ja kultuurihuvid on veel kujunemisjärgus.

Punktis 5 sätestatakse, et taotlejal on toetuse eesmärkide saavutamiseks vähemalt üks koolitaja, kellel on pedagoogiline kõrgharidus või õpetatavale ainele vastav kutse- või kõrgharidus, kes valdab õpetatavat keelt emakeelena või sellega võrdsustatud tasemel ja kes on läbinud viimase

3 aasta jooksul õpetatavale ainele vastavaid täienduskoolitusi. Vastavad dokumendid tuleb esitada taotlusega. Ühtsed nõuded koolitaja haridusele ja tõendatud pädevusele aitavad tagada noortele turvalist õppekeskkonda huvihariduses ja huvitegevuses.

Paragrahv 6 kehtestab üksikasjalikud nõuded taotlusele.

Lõikes 1 sätestatakse, milliseid andmeid ja dokumente peab taotlus sisaldama. Taotluses on vaja märkida andmed taotleja kohta, õppetegevused ja kavandatud tegevuste eesmärgid, märkida õpilaste arv EHISest toetuse andmise aastale eelneval aastal 1. oktoobri seisuga, taotletava toetuse summa ja koolitaja(te) haridustase, täienduskoolituste info ja õpetava rahvusvähemuste keele oskuse tase kui need andmed puuduvad EHISes.

Lõikes 2 sätestatakse taotlejale täiendav teabe esitamise kohustus. Selleks, et vältida samade tegevuste ning sarnaste eesmärkide ja tulemuste saavutamise topeltfinantseerimist, kohustub taotleja esitama toetuse andjale teabe, kui ta on õppetegevustele või osadele tegevustele taotlenud samal ajal toetust mõnest teisest meetmest või riigisisestest või muudest välisabi vahenditest. Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetus juba eraldatud. Igal juhul ei tohi õppetegevusi toetatavaid tegevusi ehk kulusid topelt finantseerida.

Paragrahviga 7 sätestatakse taotlusvooru avamise ja taotluse esitamise regulatsioon.

Lõike 1 järgi teavitab toetuse andja taotlusvooru avamisest, taotluste esitamise tähtajast ja taotlusvooru eelarvest oma veebilehel vähemalt seitse kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva.

Lõigetes 2–3 sätestatakse, et taotlus tuleb esitada eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt teatatud tähtaja jooksul. Kõiki ühte taotlusvooru esitatud taotlusi menetletakse samal ajal. Tähtajaks esitatud taotlus peab olema esitatud ettenähtud viisil ja vormil koos nõutud dokumentidega. Taotlemine toimub toetuse andja toetuste taotlemise e-keskkonna kaudu. Kui taotluse esitamisel esineb e-keskkonnas tehniline viga ja selle tõttu ei ole võimalik taotlust tähtpäevaks esitada, loetakse taotlus siiski tähtpäevaks esitatuks, kui see on toetuse andjale saadetud tehnilise vea likvideerimise järgsel tööpäeval.

Lõike 4 põhjal võib iga taotleja esitada taotlusvooru ühe taotluse. Kui taotlejal on tegutsevad huvikooli õpperühmad erinevates Eesti maakondades, esitab taotleja iga õppekoha kohta eraldi taotluse.

Lõike 5 kohaselt kinnitab taotleja e-keskkonnas esitatud andmete õigsust.

Eelnõu kolmandas peatükis kirjeldatakse taotluste menetlemise protsessi.

Paragrahviga 8 kehtestatakse taotluse menetlemise kord.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andja menetleb taotlust kuni 30 tööpäeva taotlusvooru sulgemisest alates. Haldusmenetluse seaduse § 41 järgi tuleb haldusorganil juhul, kui tal ei ole võimalik haldusakti anda või toimingut sooritada ettenähtud aja jooksul, teha viivitusest teatavaks tõenäoline aeg ning näidata tähtajast mittekinnipidamise põhjus.

Lõike 2 järgi jäetakse taotlus läbi vaatamata, kui seda ei ole tähtajaks esitatud või juhul, kui see esitatakse peale tähtaega, näiteks e-kirjaga või muul viisil.

Lõike 3 järgi võib toetuse andja taotluse esitamise tähtaja ennistada. Tähtaega võib ennistada toetuse andja omal initsiatiivil või taotleja taotlusel. Mõlemal juhul peab ennistamiseks olema mõjuv põhjus.

Lõigete 4–6 järgi võib toetuse andja juhul, kui taotluse läbi vaatamise käigus selgub, et taotlus ei ole piisavalt selge ja/või selles esinevad puudused, küsida taotlejalt selgitusi ja lisadokumente taotluses esitatud andmete kohta või nõuda taotluse täiendamist või muutmist. Taotlejale edastatakse e-keskkonna kaudu vastavasisuline teade, milles on kirjeldatud asjaolud, mis vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisateavet, ning märgitud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda taotlejale kuni viis tööpäeva,

mil peatub eelnõu § 8 lõikes 1 toodud taotluse menetlemise aeg. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Toetuse andja jätab taotluse läbi vaatamata ja sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole eelnõu § 8 lõikes 5 sätestatud tähtajajooksul puudusi kõrvaldanud või kui puuduste kõrvaldamise raames esitatud lisateave ei anna ikkagi alust lugeda nõuet täidetuks. Teave taotluse läbi vaatamata jätmise kohta edastatakse taotlejale e-keskkonna kaudu kümne tööpäeva jooksul tähtaja saabumisest arvates.

Lõike 6 põhjal on toetuse andjal õigus teha taotlejale ettepanek muuta õppetegevuste eelarvet ja tegevusi nii, et toetuse summa ja osakaal ei suurene ja tegevuste eesmärgid ei muutu. Toetuse andja kasutab nimetatud õigust näiteks sellisel juhul, kui tehakse ettepanek rahastada taotlust osaliselt.

Lõike 7 põhjal saab toetuse andja tunnistada taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks ainult juhul, kui on täidetud kõik eelnõu §-s 5 ja 6 sätestatud nõuded.

Paragrahvis 9 reguleeritakse nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste sisulist hindamist.

Lõike 1 põhjal hindab taotlusi toetuse saaja moodustatud komisjon. Komisjoni kuuluvad toetuse andja esindaja ja valdkonna sõltumatud eksperdid.

Lõikega 2 kehtestatakse kriteeriumid, mille alusel taotluseid hinnatakse. Kriteeriumide selge lahtimõtestamine, sealhulgas asjaolude kirjeldus, on oluline selleks, et taotlejale oleks arusaadav, mille järgi taotlusi hinnatakse. Samuti on läbipaistvad ja selgelt kirjeldatud kriteeriumid taotlejale abiks taotluse koostamisel ning tegevuste ja tulemuste kirjeldamisel. Ühtlasi on selgelt kirjapandud asjaolud juhendiks taotluste hindajatele ja otsuse tegijatele.

Punkti 1 järgi hinnatakse tegevuste vastavust taotlusvooru eesmärkidele, tegevuste vajalikkust ja põhjendatust. Komisjon kaalub, kas õppekava vastab taotlusvooru eesmärkidele, kas õppekava tegevused on põhjendatud ning kas selle elluviimine on vajalik valdkonna seisukohast. Hinnang antakse õppekavas kirjeldatud tegevuste ja eesmärkide alusel. Komisjon hindab sealjuures ka taotletavate tulemuste saavutamise realistlikkust.

Punkti 2 järgi hinnatakse õppetegevuse põhjendatust ja metoodikat.

Punkti 3 järgi hinnatakse tegevuste elluviimisega saavutatavat mõju rahvuskogukonnale. Hinnatakse taotluses kirjeldatud oodatava mõju põhjal, kas tegevuste elluviimine avaldab mõju rahvuskogukonna keele säilimisele ja rahvuskultuuri tundmisele.

Lõike 3 järgi kaasatakse hindamisse vajadusel hääleõiguseta eksperte. Ekspert lähtub hinnangute andmisel kehtestatud kriteeriumitest. Taotlust hinnanud eksperdi andmeid taotlejale ja toetuse saajale ei avalikustata.

Lõike 4 järgi peavad hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid kooskõlas korruptsioonivastase seaduse ja haldusmenetluse seadusega kinnitama oma erapooletust ja sõltumatust. Erapooletuse nõue rakendub kõikidele hindajatele. Seotuse olemasolul tuleb hindajal end taandada haldusmenetluse seaduse § 10 korras. Taandamise korral tehakse vastav märge hindamiskomisjoni protokollis. Erapooletuse ja sõltumatuse kinnitamine hinnatavatest taotlustest ei tähenda tingimata kirjalikku kinnitamist.

Paragrahvis 10 nähakse ette taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja kord ning üldised alused.

Lõikes 1 sätestatakse, kes teeb taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse.

Lõige 2 ütleb, et taotlus rahuldatakse juhul, kui taotleja ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele ning taotlus kuulub komisjoni hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõike 3 järgi võib taotluse rahuldada osaliselt, kui taotlusvooru eelarve ei võimalda taotlust täies ulatuses rahastada. Osaline rahuldamine tähendab, et toetuse summa või tegevuste ulatus vähendatakse võrreldes algse taotlusega. Selline otsus tehakse koostöös taotlejaga, et tagada, et

kavandatud tegevused oleksid ka väiksema toetusega teostatavad. Kui taotleja ei ole nõus osalise rahuldamisega, jäetakse taotlus rahuldamata.

Lõike 4 sätestatakse taotluse osalise rahuldamise põhimõtted, mille kohaselt toetuse andja võib teha taotlejale ettepaneku taotletud toetuse vähendamiseks. Osaline rahuldamine on võimalik vaid juhul, kui taotleja sellega nõustub. Nõustumise eelduseks on, et ka vähendatud toetuse tingimustes on võimalik saavutada taotluses püstitatud eesmärgid, arvestades tegevuste vastavat vähendamist.

Oluline on rõhutada, et toetuse osalise rahuldamise korral kohandatakse ka toetuse eesmäärke vastavalt ühikupõhisele hinnale. See tähendab, et toetuse summa vähenemise korral tuleb tegevusi ja sihte optimeerida vastavalt eelarve võimalustele. Näiteks vähendatakse akadeemiliste tundide mahtu proportsionaalselt toetuse vähendamisega. Konkreetse näitena: kui toetuse sihtrühmaks on 3–15 õpilast ja ühe akadeemilise tunni maksumus on 53 eurot, siis toetuse osalise rahuldamise korral kohandatakse nii toetuse kogusummat kui ka sellele vastavat akadeemiliste tundide arvu.

Lõike 5 põhjal tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotleja ja/või taotlus ei vasta kas või ühele eelnõus sätestatud nõudele, sealhulgas EHISes ei ole täidetud Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a määrusest nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“ tulenevaid nõudeid, kui taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja või tema juhtorgani liikme tegevus ei vasta Eesti Vabariigi kultuuriruumis üldtunnustatud põhimõtetele, taotleja ei võimalda teha taotluse nõuetele vastavuse kontrolli, taotlus ei kuulu hindamistulemuse põhjal rahuldamisele, taotlusvooru eelarve mahu tõttu ei ole võimalik tegevusi toetada või taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise kohta.

Lõike 6 põhjal saadetakse taotlejale tema kohta tehtud otsus e-keskkonna kaudu.

Paragrahviga 11 sätestatakse taotleja/toetuse saaja ärakuulamisega seotud regulatsioon.

Taotlejale antakse haldusmenetluse seaduse § 40 tähenduses ärakuulamisõigus. Ärakuulamisõigus haldusmenetluses eeldab, et vastaval isikul oleks võimalik enda arvamust asjassepuutuvas küsimuses piisavalt selgitada ja vajadusel võtta seisukoht dokumentide suhtes, mille haldusorgan on tema asja menetlemisel esitanud.

Lõigetega 1-3 nimetatakse, millisel juhul tuleb, arvestades eelnõu kohaseid menetlustermineid, enne otsuse tegemist anda taotlejale ja toetuse saajale võimalus esitada selgitused otsuse põhimotiividele ja põhjendustele. Ära ei kuulata, kui haldusmenetluse seaduse § 40 lõike 3 punkti 4 kohaselt tehakse otsus toetuse saaja või taotleja kasuks ja ka näiteks juhul kui taotlusvooru taotluse esitanud taotlejate arv on suurem kui 50. Lõike 1 punktis 2 korratakse üle sisuliselt haldusmenetluse seaduse § 40 lõike 3 punkt 2, mille kohaselt võib menetlusosalise jätta ära kuulamata, kui andmetest, mida menetlusosaline on taotluses või seletuses esitanud, ei kalduta kõrvale ning puudub vajadus lisaandmete saamiseks. Nimelt, kui taotluse rahuldamata jätmise otsus põhineb vaid taotlusel ja selle menetlemisel puuduste kõrvaldamise raames esitatud andmetel, siis sellise korra läbi saab öelda, et taotleja on ära kuulatud.

Paragrahviga 12 sätestatakse vaide esitamise õigus. Vaideid lahendatakse tuginedes haldusmenetluse seadusele.

Eelnõu neljandas peatükis sätestatakse taotluste rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise regulatsioon.

Paragrahviga 13 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmisega seonduvad tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, millistel tingimustel saab taotluse rahuldamise otsust muuta ja kelle algatusel.

Toetuse andja peab iga teavet hindama, sest olenemata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teave olla käsitletav sisuliselt taotluse rahuldamise otsuse muutmise avalduse või teatena. Kui

sisuliselt on tegemist olukorraga, kus otsust peaks muutma otsusega, tuleb toetuse andjal otsustada, kas seda teha või mitte. Muutmine toimub reeglina toetuse saaja algatusel, näiteks juhul kui toetuse saaja peab möödapääsmatuks muuta tegevuste (toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus), õppetegevuste kulude kogumahtu või toetuse osakaalu kuludest. Muutmise võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugita kõiki tulemuse saavutamiseks vajaminevaid tegevusi või tegevuste ulatust ette näha. Seega ei ole põhjendatud nõuda algsest kavandatud tegevusplaanist detailselt ja jäigalt kinnihoidmist. Muutuda ei tohi tegevuste eesmärk ja tegevustega saavutatav tulemus. Kui tahetakse muuta tegevuste algset eesmärki ja tulemust, on tegemist sisuliselt uute õppetegevustega.

Lõike 2 järgi saab taotluse rahuldamise otsust muuta, kuni see ei ole kehtivust kaotanud. Haldusakt kehtib kuni haldusaktiga antud õiguse või kohustuse lõpliku realiseerimiseni. Taotluse rahuldamise otsust võib muuta kuni õppetegevuste perioodi lõpuni, kuid mitte pärast tegevuste lõppemist.

Lõike 3 järgi võib toetuse andja keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole õppetegevused kooskõlas eelnõus sätestatud tingimustega, soovitud muudatuse korral on oodatavate tulemuste saavutamine kaheldav või tegevuste lõpetamine õppetegevuste perioodi jooksul ei ole tõenäoline. Sellisel juhul toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks.

Lõige 4 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise avalduse läbivaatamise tähtaja ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse jõustumise ajavahemiku. Toetuse saaja peab viivitamatult teavitama toetuse andjat õppetegevuse muudatustest nende ilmnemisel kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse võib jõustada varasema kuupäevaga kui toetuse andja vastava otsuse tegemise kuupäev, juhul kui see aitab kaasa tegevuskava katkematu elluviimisele ja tulemuste saavutamisele. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse jõustumise kuupäev ei saa olla varasem kui selle muutmise avalduse toetuse andjale esitamise kuupäev.

Paragrahviga 14 kehtestatakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused.

Lõikes 1 viidatakse, millistel juhtudel taotluse rahuldamise otsus osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatakse. Taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks, kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks osaliselt rahuldatud, taotlemisel või tegevuste elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata, kõrvaltingimusega taotluse rahuldamise otsuse korral kõrvaltingimus ei saabu või ei suudeta seda täita, toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata ja toetuse kasutamist ei ole ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta. Samuti tunnistatakse kogu taotluse rahuldamise otsus kehtetuks, kui see tühistatakse toetuse tagasinõudmise otsusega.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamisel peab järgima proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid, kuid arvestusega, et taotluse rahuldamise otsus ei tohiks jääda kehtima selliselt, et see oleks vastuolus eelnõus sätestatuga. Tahtlikult valeandmete esitamise avastamisel tolerants puudub, mis tähendab, et sellise asjaolu avastamisel tuleb taotluse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja eelnõu § 20 kohase toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise vahe seisneb selles, et kehtetuks tunnistatakse see siis, kui taotlust ei oleks pidanud rahuldama või pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist ilmneb asjaolu, mille tulemusel ei ole tegevused võimalikud või vajalikud esialgu kavandatud mahu või viisil ellu viia, sealhulgas kui toetuse saaja ei taha enam õppetegevustele toetust. Kehtetuks tunnistamisega ei ole tegemist siis, kui toetuse kasutamise tingimuste, nõuete või kohustuste

rikkumise tõttu tehakse toetuse tagasinõudmise otsus. Siiski on nendel otsustel ühine tagajärg – saadavat toetust vähendatakse kuni nullini. Kui on selge, et toetust ei kasutata ära algses taotluse rahuldamise otsuses nimetatud mahu, vormistatakse pigem otsuse muutmise otsus, kuid võib vormistada ka osaliselt kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui esialgu määratud toetus jääb kasutamata, tuleks määratud toetuse summat selle võrra vähendada juba õppetegevuste elluviimise ajal. Nii saab ühes õppetegevuses kasutamata jääva toetuse määrata näiteks teisele õppetegevusele.

Lõige 2 sätestab, et taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb õigusliku alusega saadud toetus toetuse saajal toetuse andjale tagastada.

Eelnõu viiendas peatükis kirjeldatakse toetuse maksmise tingimusi ning aruannete esitamisega seonduvat.

Paragrahviga 15 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Paragrahviga 15 kehtestatakse, et toetus makstakse toetuse saajale välja ettemaksena 14 tööpäeva jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

Paragrahviga 16 kehtestatakse toetuse kasutamise seotud aruande esitamise põhimõtted.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse saajale aruande esitamise kohustus. Toetuse saaja esitab aruande toetuse andjale e-keskkonna kaudu pärast toetuse kasutamise perioodi ja hiljemalt 15. jaanuariks.

Lõigetes 2 sätestatakse toetuse andjale aruande menetlustähtaeg.

Lõikega 3 antakse toetuse saajale võimalus aruande esitamise tähtaega põhjendatud juhtudel avalduse alusel pikendada.

Lõikes 4 sätestatakse, et toetuse andja võib juhul, kui aruande läbi vaatamise käigus selgub, et aruandes esinevad puudused, küsida toetuse saajalt selgitusi ja lisadokumente aruandes esitatud andmete kohta või nõuda aruande täiendamist ehk puuduste kõrvaldamist. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja määrata tähtaja puuduse kõrvaldamiseks.

Lõikes 5 sätestatakse aruande kinnitamise tingimused. Tegevused loetakse lõppenuks, kui toetuse andja on kinnitanud aruande. Vastavasisuline teave saadetakse toetuse saajale e-keskkonna kaudu.

Eelnõu kuuendas peatükis sätestatakse toetuse tagasinõudmisega seotud tingimused.

Paragrahviga 17 reguleeritakse toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise otsuse tegemist ja toetuse tagasimaksmist nimetatud otsuse alusel.

Lõikes 1 sätestatakse, millal tehakse otsus toetuse tagasinõudmise kohta.

Lõike 2 põhjal ei tehta toetuse tagasinõudmise otsust, kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse või kui toetuse saaja ise avastas ja teatas toetuse andjale, et talle on hüvitatud mittetoetatav kulu ning tagastas selle toetuse andjale ehk täidetud on kõik toetuse vabatahtliku tagastamise tingimused.

Lõike 3 põhjal võib toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise otsustamiseks ja vormistamiseks jätta kolme aasta pikkuse varuaja ehk toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kolme aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest.

Lõike 4 põhjal tuleb toetus tagastada toetuse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast arvestades 20 kalendripäeva jooksul. Toetuse tagasinõudmise otsus kui haldusakt hakkab haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 1 järgi kehtima alates selle teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest koostoimes haldusmenetluse seaduse § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

Toetuse saaja peab toetuse tagasi maksma toetuse tagasinõudmise otsuses näidatud summas ja tähtjaks. Kui toetuse tagasinõudmise otsuse sisuks on kogu toetus tühistada, tuleb toetuse tagasinõudmise otsus tunnistada kehtetuks. Seda ka seetõttu, et kui määratud toetust toetuse tagasinõudmise otsuse tõttu saada ei ole, lõpevad taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamisel ka toetuse saaja muud kohustused, näiteks viia toetatavad tegevused lõpuni.

Enne toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist tuleb anda toetuse saajale võimalus asjaolusid selgitada ehk ta eelnõu § 14 kohaselt ära kuulata. Sellega tagatakse, et toetuse saaja on tema suhtes käimas olevast menetlusest teadlik ning ta on saanud otsustamisel teada olevaid asjaolusid selgitada ja toetuse andja on saanud neid otsuse tegemisel arvesse võtta.

Lõike 5 järgi, kui tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi ei maksta, võib toetuse andja nõuda üleantud rahalisi vahendeid tagasi haldusmenetluse seaduse § 69 lõike 1 ja võlaõigusseaduse § 1028 alusel (alusetu rikastumise sätete alusel). See tähendab, et toetuse tagasinõudmise otsus on täidetav üksnes tsiviilkohtu kaudu.

Eelnõu seitsmendas peatükis kirjeldatakse toetuse saaja ning toetuse andja õigused ja kohustused.

Paragrahviga 18 kehtestatakse toetuse saaja kohustused, mis rakenduvad alates taotluse rahuldamise otsuse jõustumisest.

Toetuse saaja peab tagama eelnõus sätestatud kohustuste täitmise ja eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses ja eelnõus fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Toetuse saaja kohustuste tagamine tähendab seda, et kohustus peab olema täidetud tema enda poolt.

Punkti 1 põhjal peab toetuse saaja viima tegevusi ellu heaks kiidetud taotluse kohaselt ehk seal nimetatud eesmärkidel kavandatud tegevuste abil ning saavutama tema enda kavandatud tulemused. Õppetegevuste eesmärgid ja tulemused ning nende saavutamiseks kavandatud tegevused peavad olema kooskõlas eelnõus määratletud võimalustega.

Punkti 2 järgi on toetuse saajal kohustus, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas ette nähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Nimetatud nõue hõlmab ka seda, et kulu ja maksmist tõendavad dokumendid peavad vastama raamatupidamisarvestuses kehtivatele nõuetele.

Punktide 3 ja 4 kohaselt on toetuse saaja kohustatud tegema koostööd toetuse andjaga toetuse kasutamise kontrollimisel ning kulude ja tegevuste tõendamisel. Toetuse saaja peab esitama toetuse andjale nii suulisi kui ka kirjalikke selgitusi toetuse kasutamise ja tegevuste elluviimise kohta. Lisaks on ta kohustatud esitama vastavad raamatupidamise algdokumendid ja väljavõtted kolme tööpäeva jooksul alates nõude saamisest. Lisaks peab toetuse saaja võimaldama toetuse andjal kohapeal toetuse kasutust kontrollida ning osutama selleks igakülgset abi. See tähendab, et toetuse saaja peab võimaldama ligipääsu vajalikele dokumentidele, tegema koostööd ja andma selgitusi, et toetuse andja saaks veenduda toetuse sihipärase ja nõuetekohase kasutamises.

Punkti 5 järgi peab toetuse saaja teavitama viivitamata kirjalikult toetuse andjat taotluses esitatud või õppetegevuste elluviimisega seotud andmete muutumisest. Toetuse andja hindab saadud teabe alusel, kas tegevuste rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised või vajab taotluse rahuldamise otsus muutmist. Toetuse saaja peab taotlema nõusolekut toetuse kasutamise tingimuste, sealhulgas tegevuste, tulemuste, eelarve ja tähtaegade muutmiseks, kui muudatus eeldab taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Punktide 6 ja 7 põhjal peab toetuse saaja tagastama koos aruandega toetuse kasutamata jäägi ja tagasinõudmise otsuses öeldud toetuse.

Punkti 8 järgi peab toetuse saaja eksponeerima Integratsiooni Sihtasutuse ja Haridus- ja Teadusministeeriumi logo kõigil toetuse abil korraldatud üritustel, sealhulgas nende

reklaamides ja trükistel, ning koos aruandega esitab toetuse eest välja antud eksemplari trükisest.

Punkti 9 järgi peab toetuse saaja täitma muid õigusaktides sätestatud kohustusi.

Paragrahviga 19 kehtestatakse toetuse saaja õigused.

Punkti 1 põhjal on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud toetuse kasutamist puudutavates õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja võib pöörduda toetuse andja poole saamaks juhiseid õppetegevuste nõuetekohaseks elluviimiseks, sealhulgas eelhinnangut kavandatavatele muudatustele, selgitusi kulude ja muude eelnõus sätestatud tingimuste kohta jms.

Punkti 2 põhjal on toetuse saajal õigus esitada eelnõu § 14 kohaselt oma seisukohad. Ärakuulamisõigus haldusmenetluses eeldab, et puudutatud isikul oleks võimalik oma arvamust asjasepuutivas küsimuses piisavalt selgitada ja vajadusel võtta seisukoht haldusorgani poolt tema asja menetlemisel esitatud dokumentide suhtes.

Paragrahviga 20 kehtestatakse toetuse andja kohustused.

Toetuse andja peamine ülesanne on valida rahastamiseks sobilikud õppetegevused, sealhulgas menetleda taotlused ning maksta rahuldatud taotluse alusel toetust ja teha vajadusel toetuse tagasinõudmise otsus.

Punktiga 1 kehtestatakse toetuse andjale kohustus järgida eelnõus sätestatud menetluse ja otsuste teatavaks tegemise tähtaegu.

Punktide 2-5 järgi on toetuse andjal kohustus teostada tegevuste elluviimise üle kontrolli, sealhulgas kontrollima aruandeid ning kehtestama asjakohased juhendmaterjalid ja tegema need taotlejale/toetuse saajale kättesaadavaks. Toetuse andja peab, kas omal või toetuse saaja algatusel, selgitama toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid ning teavitama toetuse saajat viivitatamatult reeglites toimunud muudatustest.

Paragrahviga 21 kehtestatakse toetuse andja õigused.

Punktidega 1–2 sätestatakse toetuse andja õigused kontrollida tegevuste elluviimist ning nõuda asjakohaste täiendavate andmete esitamist. Ühtlasi antakse toetuse andjale õigus teha kulude kontrolli toetuse saaja juures kohapeal. Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sealhulgas tegevuste toimumist ja edenemist ehk toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist.

Paragrahviga 22 sätestatakse rakendussätted.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõus sätestatud tingimuste alusel eraldatava toetuse abil saavad rahvusvähemuste huvikoolid toetust oma keele ja kultuuri õppeks.

Toetus võimaldab korraldada õpet järjepidevamalt ning kaasata oma tegevustesse lapsi ja noori. Rahvusvähemuste keele ja kultuuri õppe lisategevuste rakendamise tulemusena on võimalus rikastada laste ja noorte sõnavara, teadmisi oma kultuurist, suurendada suhtlemisjulgust ja -oskust ning teadmisi.

Paremad teadmised oma rahvuskeelest ning kultuurist ja võimaldavad tulemuslikumalt säilitada kultuuripärandit ning traditsioone, samuti toetab oma emakeele õpe teiste keelte, sh eesti keele omandamist. Eelnõul on seega positiivne mõju lastele ja noortele rahvusvähemuste keele omandamisele ja kultuuri õppimisele ning samuti eesti keele õppimisele.

Toetuse saamiseks on huvikoolil vajalik teha vastavad märked EHISes. Nimetatud nõue aitab korrastada infosüsteemi andmeid ning hoida neid ajakohasena.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisel on rahvusvähemuste huvikoolidel võimalus taotleda täiendavaid vahendeid oma keele ja kultuuri õppimiseks ning tasustada õpetajaid töötasuga. Eelnõu rakendamisega ei kaasne tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastatakse Rahandusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumiga ning esitatakse arvamuse avaldamiseks INSAle.

Andero Adamson
keelepoliitika osakonna juhataja